

DECIZIE

04 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Scodigor Anton împotriva Direcției de Deservire a Călătorilor a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova” și a Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la obligarea recalculării și achitării plăților de deplasare și încasarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și a fost menținută hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central,

c o n s t a t ă :

La 25 mai 2016 Scodigor Anton, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Direcției de Deservire a Călătorilor a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova” și a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova” cu privire la obligarea recalculării și achitării plăților de deplasare peste hotare (50% din diurnă) pentru ultimii 3 ani, încasarea penalității de întârziere și încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 de lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că activează în funcție de însoțitor de vagon ruta Chișinău-Sankt-Petersburg, Direcția de deservire a călătorilor a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova”, începând cu anul 1981. Angajatorul nu îi achită plățile ce țin de deplasările peste hotarele Republicii Moldova deși, unii salariați care activează pe ruta Chișinău – București beneficiază de aceste plăți, fapt bine cunoscut de administrație.

În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă s-a adresat către administrația

Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova”, însă fără nici un rezultat.

Corespunzător în temeiul garantat de prevederile legale conținute în art. 175-176 Codul muncii și Regulamentul cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 10 din 05 ianuarie 2012, a solicitat admiterea cererii de chemare în judecată.

Prin hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, cererea de chemare în judecată înaintată de Scodigor Anton s-a admis parțial. A fost obligată Întreprinderea de Stat “Calea Ferată din Moldova” să calculeze și să achite lui Scodigor Anton plățile ce țin de deplasările peste hotare pentru ultimii 3 ani și pentru fiecare zi de întârziere 0,1% din suma neplătită la timp. S-a încasat de la Întreprinderea de Stat “Calea Ferată din Moldova” în beneficiul lui Scodigor Anton prejudiciul moral în mărime de 2 000 de lei. În rest acțiunea fiind respinsă.

La data de 02 iunie 2017, Întreprinderea de Stat “Calea Ferată din Moldova” a depus apel împotriva hotărârii din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, solicitând admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă acțiunea.

Prin decizia din 06 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și a fost menținută hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central.

La 04 aprilie 2018 Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material și procedural, și nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată.

Mai mult ca atât, a relatat Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” că instanța de apel nu a cercetat probele anexate la materialele cauzei care ar demonstra legalitatea efectuării și achitării salariului lui Scodigor Anton ce ține de deplasările peste hotare, timpul aflării reclamantului/intimatului în deplasări peste hotare legate de serviciu.

Totodată, a indicat și prevederile art. 174 Codul muncii, pct.1 al Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului a R.M nr.10 din 05.10.2012 cât și pct.1 al Hotărârii Guvernului RM nr.362 din 11.06.1993 privind aprobarea Regulamentului asupra modului și mărimilor de recuperare a cheltuielilor de întreținere pentru personalul flotant din unitățile de telecomunicații, transport feroviar, fluvial, auto și cele de deservire a șoselelor, rețelelor electrice și de gaze, precum și a cheltuielilor de deplasare în raza sectoarelor deservite de acesta.

S-a mai invocat în recurs că sunt eronate concluziile instanței de apel precum că angajatorul Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” nu a respectat prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.362 din 11.06.1993

a RM în privința lui Scodigor Anton, nu a achitat plățile ce țin de deplasări peste hotare (50% din diurnă) pentru ultimii 3 ani, deoarece conform pct.4 din Hotărârea Guvernului nr.362 din 11.06.1993 a RM expres este indicat că „lucrătorilor care, beneficiază de adaosuri nu li se plătesc diurne prevăzute pentru deplasare”.

Prin încheierea din 20 iunie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” împotriva deciziei din 06 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost considerat admisibil.

Conform art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a considerat că examinarea recursului este posibilă fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârii atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Din materialele dosarului se atestă faptul că Scodigor Anton este angajatul Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”, Direcția pentru Deservirea Călătorilor, în funcția de însoțitor de vagoane pasageri. Relațiile de muncă sânt constituite din 14 aprilie 1981, potrivit ordinului nr. 43, la data de 04 august 2014, fiind încheiat contractul individual de muncă nr. C-474/14.

Specificul muncii, care nu este negat de părțile litigiului, este activitatea permanentă cu caracter mobil și ambulant a intimatului-reclamant în calitatea sa de însoțitor de vagon, exprimată prin călătoriile de serviciu în exercițiul funcției, în afara hotarelor Republicii Moldova, urmare a activității de transport feroviar de pasageri prestat de entitatea angajatoare. În perioada de referință, intimatul-reclamant a activat în calitate de însoțitor de vagon al trenului de călători pe ruta Chișinău, Republica Moldova – Sankt-Petersburg, Federația Rusă.

Prin urmare, Scodigor Anton a depus cerere de chemare în judecată împotriva Direcției de Deservire a Călătorilor a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova” și a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova” cu privire la

obligarea recalculării și achitării plăților de deplasare peste hotare (50% din diurnă) pentru ultimii 3 ani, încasarea penalității de întârziere și încasarea prejudiciului moral în sumă de 10 000 de lei.

Fiind investită cu examinarea prezentului litigiu, Judecătoria Chișinău, sediul central prin hotărârea din 05 mai 2017 a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Scodigor Anton.

Iar, prin decizia din 06 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și a fost menținută hotărârea din 05 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul central.

Întru argumentarea soluției, instanța de apel a reținut ca întemeiată soluția primei instanțe.

La adoptarea soluției instanța de apel a invocat prevederile art. 174, 176 Codul muncii precum și pct. 32 al Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 10 din 05 ianuarie 2012.

Pe cale de consecință, instanța de apel a concluzionat că prima instanță just a constatat că lui Scodigor Anton urmau să-i fie compensate cheltuielile pentru deplasare sub forma adaosurilor în cotă procentuală la salariul de funcție sau tarifar, fără a se ține cont de coeficienți, adaosuri, suplimente, alte plăți suplimentare de stimulare și compensare pentru fiecare 24 ore în mărime de 3% pentru deservirea trenurilor de pasageri, pe care angajatorul nu le-a achitat, or intimatul-reclamant dispune de dreptul de a le primi, iar angajatorul are obligația de a le plăti.

Sub un alt aspect, instanța de apel a conchis justetea concluziilor instanței de fond privind efectuarea de către angajator a plăților similare în raport cu alți salariați, constatându-se justă generalizarea de discriminare între salariați, constatare ce a condiționat impunerea obligației de plată în condiții similare și pentru Scodigor Anton a cheltuielilor de deplasare sub forma adaosurilor la salariu, or înscrisul atașat la dosar (f.d.15) ce reprezintă un extras de salariu al altui salariat, reprezintă o probă suficientă pentru constatarea efectuată și în situația în care, apelanta Întreprinderea de Stat “Calea Ferată din Moldova” nu a prezentat contraprobe, o altă concluzie se exclude.

Însă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelant, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a pricinii deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

În acest sens, Colegiul remarcă că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a constatat că pricina a fost soluționată corect de prima instanță, cu aplicarea corectă a normelor materiale și procedurale.

La acest capitol, Colegiul consideră necesar a menționa că, instanța de apel nu a reținut și nu a dat o apreciere materialelor dosarului (bonurile de lucru - f.d.96-221), or, potrivit acestora se atestă achitarea salariului și sporurile pentru deplasări, din care

se vede cert perioada aflării intimatului Scodigor Anton în deplasare peste hotarele țării și timpul efectiv cât s-a aflat.

Mai mult ca atât, instanța inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373, alin.(2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia. Or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin.(4) Cod de procedură civilă.

Colegiul civil stabilește că contrar prevederilor art.118 și 130 Cod de procedură civilă, instanța de apel nu a supus verificării și nu a stabilit dacă angajatorul Întreprinderea de Stat “Calea Ferată din Moldova” a respectat prevederile pct.1 și pct.4 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 362 din 11.06.1993, în privința lui Scodigor Anton.

Or, concluziile instanței de apel precum că angajatorul Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” nu a respectat prevederile Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.362 din 11.06.1993 a RM în privința lui Scodigor Anton, nu a achitat plățile ce țin de deplasări peste hotare (50% din diurnă) pentru ultimii 3 ani sunt în contradicție cu actele anexate la materialele dosarului și anume extrasele prin care se dovedește plățile salariale lunare a lui Scodigor Anton ce țin de deplasări.

Instanța de apel, nu a dat apreciere nici răspunsului nr.01-2338 din 23 iunie 2017 al Ministerului Muncii, Protecției sociale și Familiei al RM care a făcut trimitere la prevederile art. 174 alin.(2) Codul muncii și anume, „călătoriile de serviciu ale salariaților a căror activitate permanentă are caracter mobil sau ambulant, precum și îndeplinirea lucrărilor de prospecțiune, a celor geodezice și topografice pe teren, nu sînt considerate deplasări în interes de serviciu dacă angajatorul acordă transportul de serviciu necesar ”.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994). CEDO reiterează că, deși articolul 6 § 1 obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288).

Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată și de a argumenta soluția adoptată.

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recursuri, conchide că instanța de apel, s-a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării pricinii pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe, și fără a indica motivele pentru care argumentele invocate în referință nu au fost reținute, nefiind supuse aprecierii.

Este de menționat că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți.

Mai mult, hotărârea trebuie să se fondeze pe lege, trebuie să rezolve, într-o manieră certă, explicit sau implicit, toate cererile invocate de părți, conform principiului nr. 6 al Recomandării nr. 5 din 1984, adoptată la de Comitetul Miniștrilor al Consiliului European, privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, ceea ce în speță lipsește.

Or, în sensul principiului procesului echitabil, garantat de art. 6 CEDO, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar.

Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemoțivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/ netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de

judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445, alin. (1), lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se admite recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Se casează decizia din 06 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Scodigor Anton împotriva Direcției de Deservire a Călătorilor a Întreprinderii de Stat “Calea Ferată din Moldova” și a Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la obligarea recalculării și achitării plăților de deplasare și încasarea prejudiciului moral, cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Mariana Pitic

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru